Verslag bijeenkomst gemeenteraden en Provinciale Staten over Nationaal Programma Groningen
10 september 2019

Op 10 september kwamen leden van Provinciale Staten en de gemeenteraden van zeven deelnemende gemeenten aan het Nationaal Programma Groningen (Groningen, Midden-Groningen, Delfzijl, Appingedam, Het Hogeland, Loppersum en Oldambt) bijeen om met elkaar in gesprek te gaan over het programmakader voor het Nationaal Programma Groningen. Op 29 juni jl. vond een eerste sessie met gemeenteraden en Provinciale Staten plaats. Kern van de boodschap die toen is meegegeven luidt dat 'de inwoner centraal' van belang is en dat er focus in het Nationaal Programma Groningen aangebracht moet worden.

De bijeenkomst begon met een aftrap door bestuursvoorzitter René Paas en directeur Siem Jansen over de inhoud van het voorliggende programmakader, de totstandkoming en het vervolgproces. Er is benadrukt dat de essentie van het Nationaal Programma Groningen gelegen is in wat is omschreven als het geluk van Groningers. Dit wordt gevolgd door te kijken naar Brede Welvaart en imago. Om hier handen en voeten aan te geven zijn vier ambities geformuleerd op het gebied van Economie, Werken en Leren, Leefbaarheid en Natuur en Klimaat. Op al deze gebieden willen we beter presenteren dan het benchmark gemiddelde. Ook is benadrukt dat zolang schade en versterken niet goed geregeld zijn, het Nationaal Programma Groningen geen succes kan worden. Het is een belangrijke randvoorwaarde, maar betekent nadrukkelijk niet dat schade en herstel vallen onder de rol en verantwoordelijkheid van het Nationaal Programma Groningen.

In vier rondes is gesproken over de volgende onderwerpen:
1. Communicatie en participatie
2. Brede Welvaart, leefbaarheid en sociaaleconomisch
3. Kwaliteit van de fysieke leefomgeving
4. Governance

Deze onderwerpen zijn tot stand gekomen op basis van aandachtspunten die raads- en Statenleden voorafgaand aan de bijeenkomst hebben meegegeven. In dit verslag wordt een overzicht gegeven van de ingebrachte aandachtspunten.

Communicatie en participatie
In deze ronde hebben raads- en Statenleden aangegeven dat inwoners het gevoel moeten hebben dat zij zeggenschap hebben over hun eigen leefomgeving en dat er naar hen geluisterd wordt. Hierop is aangegeven dat zeggenschap op verschillende manieren aandacht krijgt. Gemeenten spelen daarin zelf ook een wezenlijke rol door inwoners actief te betrekken. Voor bewonersinitiatieven is het Loket Leefbaarheid geopend. Voor het ophalen van ideeën over het toekomstperspectief van Groningen gaat het traject Toekomstbeeld 2040 van start. Daarbij wordt nadrukkelijk naar inwoners geluisterd. Dit riep de vraag op of er nu eerst op het toekomstbeeld wordt gewacht voordat de rest van het programma start. Dat is niet het geval. Het toekomstbeeld kan het beeld dat wij nu hebben bevestigen of ervoor zorgen dat we moeten bijstellen. Een besluit daarover wordt uiteindelijk genomen door gemeenteraden en Provinciale Staten.

Ook werd aandacht gevraagd voor goede communicatie en het monitoren van inspanningen die op dit gebied verricht zijn om het vertrouwen van inwoners terug te winnen. Daarop is aangegeven dat dit gebeurt en dat alles omtrent het toekomstbeeld openbaar is. Ideeën die hieruit voortkomen worden verzameld en gepubliceerd. Er worden middelen gereserveerd om uitvoering te geven aan een aantal ideeën. Daarnaast zorgen gemeenteraden voor het borgen van communicatie vanuit de gemeente als het gaat om de lokale programma's. Bovendien is aan raads- en Statenleden meegegeven dat vertrouwen alleen terug kan

komen als er eerst afspraken gemaakt worden. Daarom is het vaststellen van een programmakader essentieel.

Brede Welvaart, leefbaarheid en sociaaleconomisch
In deze ronde gaven deelnemers aan dat Brede Welvaart voldoende moet zijn voor iedereen, er moet niet alleen naar het gemiddelde gekeken worden. Daarnaast zijn vragen gesteld over de systematiek achter het vaststellen van referentiegebieden. Er is aan de deelnemers uitgelegd dat door het toepassen van referentiegebieden op een eerlijke manier een vergelijking wordt gemaakt tussen gemeenten. Referentiegemeenten worden samengesteld door te kijken naar verstedelijking en inkomen. Op die manier wordt een vertaling naar gemeentelijke diversiteit gemaakt. Het doel voor iedere gemeente is om beter te presteren dan het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. De gekozen indicatoren zijn navolgbaar en jaarlijks beschikbaar. Overigens is meten op individueel niveau niet mogelijk. Op individueel niveau geldt wel dat een groot deel van de plannen voor het Nationaal Programma Groningen samen met inwoners worden gemaakt.

Ook is ingebracht dat sociaal en economisch niet altijd samengaan en dan ook los van elkaar gezien moeten worden. In het verlengde hiervan is aandacht gevraagd voor psychische klachten van inwoners als gevolg van de aardbevingsproblematiek. Hierop is aangegeven dat wanneer we daadwerkelijk waarmaken wat we nu zeggen, dit naar verwachting bijdraagt aan het verwerkingsproces van inwoners. Overigens is het niet mogelijk om met het Nationaal Programma Groningen alle maatschappelijke problemen op te lossen.

Het gewicht dat wordt toegekend aan het meten van indicatoren vond men groot en er werden vraagtekens gezet bij het effect van het Nationaal Programma Groningen op de uitkomsten. Deze systematiek is gekozen omdat we willen weten of plannen bijdragen aan de doelen die we gezamenlijk van belang achten. Daarmee wordt invulling gegeven aan de boodschap die voor de zomer aan het Nationaal Programma Groningen is meegegeven; stel heldere doelen. Het is aan gemeenteraden en Provinciale Staten om te toetsen en desgewenst bij te stellen. Wel moet opgemerkt worden dat het jaren kan duren voordat effecten zichtbaar worden. Ten slotte is verzocht om ook generaties te gaan volgen.

Kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
Deelnemers hebben aangegeven dat de fysieke leefomgeving in het Nationaal Programma Groningen van groot belang is, helemaal nu daar vanuit de versterkingsoperatie (te) weinig aandacht voor is. In dit kader werd ook aandacht gevraagd voor de volgordelijkheid; het opknappen van de fysieke leefomgeving als woningen in de steigers staan is niet logisch. Daarnaast mist de sociale component, (digitale) bereikbaarheid en verduurzaming van woningen. De plus op verduurzaming dreigt onder te sneeuwen door de terugloop in het versterken van woningen (waarbij verduurzaming als een koppelkans wordt meegenomen).

Hierop is aangegeven dat nationale opgaven met betrekking tot energietransitie niet vanuit het Nationaal Programma Groningen kunnen worden gefinancierd, maar 'de plus' wel. Het aanbrengen van focus heeft ervoor gezorgd dat sommige aspecten in het programmakader minder specifiek aan de orde komen. Ten aanzien van volgordelijkheid is aan deelnemers meegegeven dat gemeenteraden een belangrijke rol spelen in het bewaken hiervan.

Governance
In de laatste gespreksronde is aandacht gevraagd voor zichtbaarheid van het Nationaal Programma Groningen en heldere communicatie zodat alle informatie voor een breed publiek navolgbaar is. In reactie hierop is toegelicht dat de periode in aanloop naar het Nationaal Programma Groningen relatief lang is geweest. Het programmabureau zelf is echter pas sinds september op volle sterkte. Aan zichtbaarheid wordt gewerkt. Datzelfde

geldt voor heldere communicatie. In het traject Toekomstbeeld 2040 is ook nadrukkelijk aandacht voor inwoners zonder digitale vaardigheden.

Ook is gevraagd naar duidelijkheid over de verdeling van middelen en cofinanciering. Aan een voorstel voor de verdeling van middelen wordt gewerkt. Het bestuur neemt daarover in november een besluit. Duidelijk is wel dat beschikbare middelen in jaarlijkse tranches beschikbaar worden gesteld.

Daarnaast kwam aan de orde dat een goede verbinding tussen lokale en thematische programma's van belang is. Het programmabureau realiseert zich dat dit een van de belangrijkste opgaven is. Het Nationaal Programma Groningen faciliteert in de verbinding tussen provincie en gemeenten. Het is aan het bestuur om dit te blijven bewaken.

Slotronde
In een slotronde is aandacht gevraagd voor het gunnen van opdrachten aan lokale ondernemers. Daarop is aangegeven dat gemeenten daar zelf in de aanbesteding invloed op hebben. Ook kwam de vraag aan de orde of uit het Nationaal Programma Groningen ook capaciteit van gemeenten gefinancierd kan worden. Dat is echter niet waar de middelen uit het Nationaal Programma Groningen voor bedoeld zijn. Het gaat alleen om de uitvoering van projecten. Ten slotte is de samenstelling van het bestuur aan de orde geweest. Hierop is aangegeven dat er deskundigen op het terrein van industrie, zorg, corporaties, energie en het bedrijfsleven in het bestuur zitten om inhoud mee te geven vanuit eigen deskundigheid. Zij zijn er nadrukkelijk niet om belangen te verdedigen. Daarnaast zijn diverse stakeholders aangehaakt die op verschillende momenten meedenken over de inhoud van het Nationaal Programma Groningen.

Afronding
De bijeenkomst eindigt met een slotwoord van de burgemeester van Groningen. Hij benadrukt nog eens dat het Nationaal Programma Groningen van ons allen is. En dat er dus voor de betrokken overheden ook een eigen verantwoordelijkheid ligt om bij te dragen aan het succes van het nationaal programma. Daarom moet hier samen uitvoering aan gegeven worden. Het is goed om in dit soort avonden bijeen te komen. Er is sprake van een gezamenlijk doel en gemeenten moeten dan ook als eenheid optreden gezien het gezamenlijk belang met verantwoordelijkheid vanuit de eigen gemeente als basis. Tenslotte stelt hij dat de versterkingsoperatie inderdaad op gang gebracht wordt om vertrouwen terug te winnen. Het is een randvoorwaarde voor het succes van het Nationaal Programma Groningen. Maar hier wordt niet op gewacht. Het Nationaal Programma Groningen gaat van start en dat gebeurt samen met de inwoners.